

זמני השבת (ת"א):

כניסת השבת: 16:15

יציאת השבת: 17:15

י"ג כסלו תשע"ה

גיליון מס' 194

שאל אביך וירגודך

שאלות ותשובות על הפרשה

מאת ר' עזרא מרום

עונג שבת

לברוח מחבר רע

בפרשתנו יעקב מתפלל אל ה' וכך הוא אומר: "הצילני נא מיד אחי מיד עשיו" תמוהה מאד הפנייה להקב"ה בכפילות לשון: מיד אחי מיד עשיו? הרי ליעקב אין אחים נוספים ואף לא מצינו את השם עשיו במקום אחר בתנ"ך, אם כך למה כפל יעקב בתפילה ההצלה גם את אחי וגם עשיו?!

את התשובה לכך מצינו אצל דוד המלך שמשבח את ה' כך: "ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי". במילים אחרות מבקש דוד שה' יעזור לו עם ה"עוזרים" לו = אלו הנראים כאוהבים ואילו מהשונאים, אותם הוא מכיר היטב יכול הוא לעמוד כנגדם.

מעניין לראות שחז"ל קבעו לומר פסוקים אלו בתפילת ההלל הנאמרת במועדים ובראשי חודשים, בנוסף בכל בוקר עם השכמתנו או פונים אל ה' בבקשה והצילני מחבר רע כשהרעיון זהה אם הוא רע איזה מן חבר הוא?!

אלא מאלו הנדמים לנו כחברים אך רוצים ברעתנו...

זהו שעמדה שרה בתוקף ואמרה לבעלה אברהם איש החסד: "גרש האמה הזאת ואת בנה, כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק" ידעה שרה ששהות ליד

חבר רע רק תזיק ליצחק יותר ויותר וככל שיעבור הזמן הנזק יהיה בלתי הפיך.

משל למה הדבר דומה: לאחד שיש לו מחלת סוכרת ל"ע, וצריך לכוות לו אצבע והוא מרחם על עצמו ואינו מוכן לחתוך את הנמק. אם ימשיך לנסות ולהצדיק את מעשיו יאלצו הרופאים לכוות לו את כל הרגל...

כן הוא הנמשל:

אילו ישמעאל היה נשאר בסביבתו של יצחק היה הולך אף הוא לאבדון ולכן "וישכם אברהם בבוקר" ומגרש אותה כיוון שכל רגע שעובר ליד הרשע מזיק...

חז"ל שייכו את התפילה של יעקב על היהודים בדורם של מרדכי ואסתר עפ"י ראשי התיבות: "הצילני נא מיד" - המן.

מפני ששם כל הצרה באה כיוון שאכלו מסעודתו של אותו רשע = התחברו לרשע ניסו להתקרב לגוי, השגיאה הזו הובילה לשמד על כל האנשים, נשים וטף... הבה נרחק מחבר רע ואם באפשרותנו נברח מהר ככל שנוכל...

1. "עם לבן גרתי". ציין 2 פירושים לכך.
 - א. גרתי = גר, כלומר לא נעשיתי שר וחשוב, אלא גר.
 - ב. גרתי = תר"ג מצוות שמרתי.
2. כמה פעמים קרא יעקב לעשו בתואר "אדוני" ולמה זה גרם?
 - א. 8 פעמים.
 - ב. 8 מבניו של עשו היו מלכים.
3. לקראת הפגישה עם עשו התכונן יעקב ל-3 דברים. מה הם?

דורון, תפילה ומלחמה.
4. "ויאבק איש עמו". ציין 2 פירושים לכך. (רש"י)
 - א. ויאבק = העלה אבק.
 - ב. ויאבק = יוחבק.
5. "ויאבק איש עמו". מי היה האיש? (רש"י)

איש = המלאך גבריאל.
6. מי אמר למי:
 - א. יש לי רב? ב. יש לי כל?
 - א. עשו ליעקב. ב. יעקב לעשו.
7. "ויבא יעקב שלם". מהם 3 הדברים שהיה בהם שלם?

שלם בגופו, בממונו ובתורתו.
8. על מי מסופר בתנ"ך שהקים:
 - א. סוכה? ב. סוכות?
 - א. יונה הנביא הקים סוכה כדי שיהיה לו צל.
 - ב. יעקב הקים סוכות למקנהו.

למי בתורה ניתנו הכינויים הבאים:

 - א. נשיא הארץ? ב. נשיא אלוקים?
 - א. שכם בן חמור. ב. אברהם.
9. על 2 דברים מסופר בפרשתנו שנקברו תחת עצים. מהם הדברים ואילו עצים?
 - א. יעקב הטמין עבודה זרה ונזמים של שכם תחת עץ האלה.
 - ב. דבורה מינקת רבקה נקברה תחת עץ האלון.
10. "ואביו קרא לו בנימין".
 - א. מה משמעות השם בנימין? (רש"י)
 - ב. באיזה שם קראה לו רחל?
 - א. בן ימין = בן הדרום כי נולד בנגב (ימין = דרום). בנימין = בן ימים, כלומר שנולד לעת זקנה.
 - ב. רחל קראה לו בן אוני.
11. "לא יקרא שמך עוד יעקב, כי אם ישראל". מה מיוחד בשם ישראל?

בשם ישראל רמזים כל האבות והאמהות: י = יצחק, יעקב. ש = שרה. ר = רבקה, רחל. א = אברהם. ל = לאה.
12. מה שמות הוריו של עמלק?

שם אביו אליפז (בן עשו) ושם אימו תמנע.
13. "הוא ענה אשר מצא את הימים במדבר ברעותו את החמורים".
 - א. מי הם הימים?
 - ב. מה מקור שמם?
 - ג. מי בתנ"ך מצא אתונות?
 - א. ימים = פרדים.
 - ג. ימים = מטילים אימה על הבריות.
 - ב. שאול המלך.
14. "ויאבק איש עמו".
 - א. מי נאבק עם יעקב? (רש"י)
 - ב. באיזה איבר נפגע יעקב?
 - א. שרו של עשו.
 - ב. נקעה כף ירכו - בגיד הנשה.
15. "ויקח את אחד עשר ילדיו". היכן היתה דינה? (רש"י)

הוחבאה בתיבה.
16. על עוד אישה מסופר שהוחבאה בתיבה. מי היא? (רש"י)

שרה.
17. מה שם המקום בו נאבק יעקב עם המלאך ואיזה שם נותן לו יעקב?
 - א. מעבר יבוק.
 - ב. פני אל.
18. "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין".

סלע חנה

נכתב ע"י נחמה כהן מפי אביה

חנוכה של שנת תש"ח היה חג החנוכה האחרון שלנו בעיר העתיקה לפני שנפלה בידי הירדנים. היו אלה ימים קשים ליהודי ירושלים. המלחמה על העיר העתיקה היתה בעיצומה וקולות פגזים וכדורים לא פסקו ביום ובלילה. אנשים הסתגרו בבתים ולא יצאו החוצה באותו חנוכה. היה גם חורף קשה וגשמי זעף היכו בחלונות והבריחו את האנשים מבתי הכנסת לבתיהם. גם רבה של ירושלים העתיקה, ר' שלמה זוד כהנא סיים את תפילתו ומיהר עם בניו הביתה לקיים מצוות הדלקת הנרות.

בעודם עומדים ובודקים את הפתילות נשמע בבית קול פסיעות מהרחוב. היו אלה פסיעותיו של אדם זקן שהלכו וקרבו לבית עד שנראה היה כאילו הדפיקות הן על דלת הבית ממש. אחד הבנים מיהר לפתוח הדלת אך איש לא נכנס בעדה. בגלל האפלה הוא לא ראה דבר ובסגרו את הדלת נשמעו במרחק כמה נקישות באבן סלעית ולאחריהן נשמע הז פסיעות מתרחקות.

למחרת בלילה השתוללה בחוץ סופה עזה ובעת הדלקת הנרות שוב נשמעו הפסיעות מתקרבת לבית הרב. ר' שלמה

זוד כהנא התייעץ במעילו ורץ לכיוון הדלת, אך משפחתו עיכבה בעדו כי זקן וחלש היה.

בלילה השלישי חזר שוב הסיפור על עצמו והפעם פקעה סבלנות הרב והוא פתח במהירות את הדלת ורץ עם בניו בעקבות הפסיעות. והנה בעודם יורדים במורד הסימטה ראו דמות כפופה עומדת ליד הסלעים שבמבוי הסתום בקצה הרחוב. משהתקרבו אל הדמות, התגלה בפניהם המקובל הירושלמי ר' יצחק כשהוא מרים את מקלו ומכה בכוח באחד הסלעים. ובכל פעם שפגעה גולת הכסף שבראש המקל בסלע, ניתזו ממנו ניצוצות לכל הכיוונים.

הרב הזקן שאל את ר' יצחק לפרש המעשה, ואילו המקובל שהשתומם למראה הרב העומד לידו באפלה אימץ את המקל אל לבו ונשק לגולת הכסף ואמר: רבי, אני מדליק ומעלה את האור בכל חנוכיות העולם. "ומדוע דווקא במקום הזה?" שאל הרב בתמיהה. "רבי", ענה לו המקובל, "טעות היא לחשוב שחג החנוכה בא להזכיר את סיפורי פח השמן. החג בא הודות לחנה ושבעת בניה שקידשו שם שמים ומתו כדי לא להפר את התורה. חנה אחת ושבעת בניה –

20. א. מי היה בלע בן בעור?
ב. מי עוד בתנ"ך אביו נקרא בעור?
א. מלך אדום. ב. בלעם.

21. "ותמת רחל..." באיזה גיל נפטרה רחל לפי המדרש?
בגיל 36 (לפי סדר עולם ב).

מדוע זכה יוסף שלא תשלוט עין הרע בזרעו?
כי יוסף הסתיר את אימו מעינו של עשו ע"י שעמד לפניה.

19. "עדה בת אילון" היא בשמת. מה משמעות השם בשמת? שהיתה מקטירה בשמים לעבודת כוכבים.

חידון באדיבות פרסומא אתר מידע לקהילה הדתית ברחובות

הכנה למפגש עם עשיו

1. "וישלח יעקב מלאכים" - כיצד מפרש רש"י את המלה "מלאכים"?

2. מה משיבים המלאכים ליעקב: (ל"ב, ז)

3. "ויירא ויצר" (ל"ב, ז) - ממה חושש יעקב אחרי שומעו את דברי המלאכים: (שני חששות) (רש"י)

4. אלו שלושה דברים עושה יעקב בעקבות דברי המלאכים: (רש"י ל"ב, ט)

5. מהי המתנה שמכין יעקב לעשיו? כמה יעקב שולח מכל סוג? מדוע יש הבדל בין זכרים לנקבות? (רש"י ל"ב, ט"ו)

6. מה מבקש יעקב מעבדיו אשר מוליכין את העדרים לעשיו? (ל"ב, י"ח)

המפגש עם המלאך

1. את מי פוגש יעקב כאשר הוא עובר את מעבר יכין? (ל"ב, כ"ג - ל)

2. מי מנצח במאבק?

3. מה מבקש האיש בעלות השחר? מדוע? (רש"י ל"ב, כ"ז)

4. מהו התנאי בו יעקב מוכן לשלח את

האיש? (ל"ב, כ"ז)

5. מהו שמו החדש של יעקב?

המפגש עם עשיו

1. מה הייתה תגובת עשיו כאשר פגש את יעקב? (ל"ג, ד)

2. מה מציע עשיו כעזרה ליעקב? וכיצד בעדינות דוחה אותה יעקב? (ל"ג, י"ב-י"ד)

3. היכן קונה יעקב חלקת שדה? כמה שילם עליה? (ל"ב, י"ח-י"ט)

4. מהו הציווי המתואר בפרק ל"ה פסוק א, וכיצד התכווננו אליו?

5. "ותמת דבורה מינקת רבקה" (ל"ה, ח) מדוע זכתה דבורה שמיתתה תוזכר בתורה? (רש"י)

6. בן אחד נולד ליעקב בארץ ישראל. מיהו? כיצד קוראת לו אימו וכיצד קורא לו אביו? (ל"ה, י"ז)

7. היכן נקברה רחל? (ל"ה, ט"ז)

8. מה שמותיהן של נשות עשיו בפרשתנו? (ל"ו, א-ב). מה שמותיהן בפרשת תולדות?

www.pirsuma.com

זכות הלימוד בעלון מוקדשת לעילוי נשמת שמואל בן שלום מורחי ז"ל

להקדשות ולקבלת העלון כל יום רביעי באימייל ניתן לפנות ל: ShealAvicha@gmail.com
לארכיון העלונים: www.pirsuma.com/shal_avicha

לעקור מביתה אל העיר החדשה וכשקמה מדינת ישראל – נשארה העיר העתיקה בידי האויבים.

תשע-עשרה שנה חלפו מבלי שבני ירושלים יוכלו לגשת אליה. ר' שלמה זוד, רבה של ירושלים העתיקה, הלך בדרך כל הארץ, ובנו, ר' שמואל זנוויל כהנא, שהיה עד ראייה לכל אותו מעשה נתמנה לממונה על הר ציון.

במשך כל השנים שמר על המקל השחור בעל גולת הכסף בהר ציון והמתין ליום שבו יוכל לקיים את צוואתו של ר' יצחק המקובל.

בשנת תשכ"ז שוחרר סוף סוף הכותל. וכאשר הדליקו בני ישראל נר ראשון של חנוכה, לקח את המקל והלך להכות בסלע חנה, כדי להעלות את האור בכל החנוכיות שבעולם.

שמונה הם, והם מהווים את מקור הנס והאור, ויש בידי מסורת עתיקה העוברת מדור לדור, שכאן בירושלים, כאן בסימטת חב"ד, תחת סלע זה, קבורים חנה ובניה. כך שמעתי מפי אבי ואני מקיים את מצוותו במקל שמסר לי.

"ועתה" – פנה המקובל לרב, "זקן אני כבר וחלש, אנא קח ממני את המקל ותמשיך אתה את המצווה הקדושה".

דמעות חנקו את גרונו של ר' יצחק ולא יכול עוד להמשיך לדבר. הרב ובניו חזרו לביתם שבחצר "אור החיים" כשהמקל בידם, וכעבור ימים מספר התבקש ר' יצחק לישיבה של מעלה.

אלא שעברו ימים ושנים בטרם עלה בידי משפחת הרב לקיים את המצווה שקיבלו על עצמם. העיר העתיקה שהיתה במצור נפלה בידי הירדנים. משפחת כהנא נאלצה